

Lakewood Daf Yomi

PRESENTED BY SRULY BORNSTEIN

לע״ן

ברוך דוב ז״ל בן יבלחט״א משה חיים ווידרא נ״י
הרב שמעון דוד בן ר' יעקב יוסף איידער זצ״ל

מראה מקומות רשפי אש

לע״ן מרים שיינדל בת יצחק״א אפרים שמעון סינאוויץ

והשטנין ליה [לפסח] משעה עשירית ולמעלה ור"ע לא חייש למכמר בישרא. פ"י מכמר כגון כימוש כגרוסנין באיזהו נשך בזיתים מכמר עיולי לבי דפא כו'. אי לא חייש נעביר ליה לתמיד בשש ומחצה כי דיניה והפסח אחריו. ושני ר"ע סבר מוספין קודמין לבזיכין הלכך עביד להו למוספין בשש ולבזיכין בשבע ולתמיד בשבע ומחצה וקרב בשמונה ומחצה והפסח אחריו. ודחה רבה בר עולא להא דאביי ולהא דרבא ואמר בשבת דעלמא פליגי ופריש הוא הכי. כסדרו בחול דעלמא בשמונה שעות ומחצה כן סדרו בשבת דעלמא בשמונה שעות ומחצה ר"ע אומר כסדרו ערב הפסח בשבע ומחצה נכון סידורו בשבת דעלמא אבל בערב הפסח שניהם [מודים] שהיו בשבע ומחצה בין בחול בין בשבת. ובשבת דעלמא בלבד פליגי ר' ישמעאל סבר גזרינן בשבת להעשות התמיד בח' שעות ומחצה ולא מקדמין ליה גזרה שלא יבוא להקדימו בחול וישארו הנדרים והנבותר. ור"ע סבר לא גזרינן שבת אטו חול הכל יודעין שהשבת אין שם נדרים ונבותר. ומקשינן אי הכי אי לא גזר ר"ע [נקריבין] בשש ומחצה כי דיניה. ופרקינן אית ליה מוספין קודמין לבזיכין. נמצא לטעמיה דאביי ר' ישמעאל כמתני' ולטעמיה דרבא ר' עקיבא כמתני': מיתביי חל ערב פסח להיות בשבת כחל להיות בשני בשבת דברי ר' ישמעאל ור"ע אומר כסדרו ערב הפסח מאי לאו ר' ישמעאל היא דסבר בין בחול בין בשבת בשבע ומחצה דהא בהדיא תני לה חל ערב פסחים להיות בשבת כחל להיות בשני דמתני' קשיא לרבא. ומשני רבא ואמר מתנייתא הכי קתני חל להיות ערב פסחים בשבת דין כשני בשבת כמו חול דעלמא מה שני בשבת התמיד בשמונה ומחצה אף ערבי פסחים שחל להיות בשבת התמיד נשחט בשמונה ומחצה דלא כמתני' ר"ע אומר כסדרו ערב הפסח מה כל ערב הפסח התמיד בשבע ומחצה ומחצה כן בשבת בערב הפסח בו' ומחצה כתנא דמתני'. ודיקי' מיניה מודקתני שני בשבת דשביק ליה לאחד בשבת וקתני בשני בשבת מכלל דלא אפשר ערב הפסח שיחול באחד בשבת דאם כן הואיל פסח בשני בשבת. מכאן תשובה לאומרים כי בימי החכמים חל פסח בבד"ץ וכי אחרי סתימת התלמוד תקנו לא בבד"ץ פסח: תוב מותבי' לאביי מהא דתניא תמיד כל [השנים] קרב כהלכתו חל להיות בשבת כסדר כל השנה דברי ר' ישמעאל ר"ע אומר כסדר ערב הפסח כלומר לא שנה חול ולא שנה שבת (לר"י) [לר"ע] דינס כאחד קשיא לאביי. ומשני לא תימא כסדר כל השנה דמשמע

דברי הב"ה היא. וצין צחול וצין צצנת דקתני צמתני לא קאי ארישא אלא אערב הפסח והא דקאמר דברי הכל היא היינו כלומר דמצינו למימר דברי הכל לפלוגתא דהך גרייתא דקיימין עלה אצל איכא שני גרייתות דמייתי צסמוך דפליגי צהדיא צצנת דערב פסח ומהנהו ודאי איכא למיפשט דלאו דברי הכל היא:

כאילו ח"י בשני בשבת. אין צריך לפרש דדוקא נקט שני דהוא יומא קמא דמיקלע ציה ארצעה עשר דחד צצנתא לא חוי לארצסר דלא צד"ץ פסח דהא ע"כ לרצא דמוקי לה צשני צצנת דעלמא לא הוי שני צצנת דוקא דהא לא צערב הפסח מיירי הוא הדין לאציי אס לא יהיה דוקא אין לחוש ורש"י שהקשה דעל פי הראייה היו מקדשין אין נראה לר"י דלע"ג דהיו מקדשין על פי הראייה היו נוהגין שלא יצאו תרי שני צהדי הדדי לאמרינן צהדיא פרק קמא דראש השנה (דף ג.) מאיימין על העדים על החדש שגראה צזמנו לומר שלא ראו והא דאמר"י צציליה אלו קשרים (שם דף קיג.) חלצי צצת קריצס ציוס הכפורים אלמא צהדי הדדי מינהו מוקי לה צצהליל (סוטה דף נד.) כאתרים לאמרי אין צין עזרת לעזרת אלא ד' ימים צלצד: **אלא** דרבא קשיא. תימא לרצה צר עולא נמי חיקשי דלצצריו לרצי עקיבא מוספין קודמין לצזיכין ולפי מה שהצרייתא כאציי לרצי עקיבא תמיד נשחט צשש ומחצה וא"כ צזיכין קודמין למוספין ומיזין רצצ"א דלרצה צר עולא לא קאי ר"ע אלא ארישא דקתני תמיד כל השנה קרב כהלכתו משמע ל"ש חול ולא שנה צצת ועלה פליג ר"ע ואמר דצצנת דעלמא כערב הפסח והיינו ממש כרצה צר עולא או יתכן כרצה:

העולה **עולה ראשונה**. תימא דצוצחים פ' כל התדיר (דף פט.) מפקינן מקרא אחריתא דתנן התמידין קודמין למוספין שנאמר מלצד עולת הצקר אשר לעולת התמיד וליכא למימר דהתם איצטריך לצצור שאין לכן תמידין ומוספין אלא כדי אחד מהם דהא קתני התם דס חטאת קודם לזס עולה ודומיא דזה הוי תמידין ומוספין וליכא למימר נמי דאיצטריך קרא תנינא לעכצ דצהתכלת (מנחות דף מט.): דהתם איצטריך למוספין דלא קדמי

והכא לנדרים ונדבות וצריכי דשמא מוספין חמירי שהן קרבן צצור או שמא נדרים ונדבות חמירי שרגילים ומצויים יותר אי נמי קרא דהכא להקדמת הקטרה דצהקטרה כתיב וערך עליה העולה וקרא דכל התדיר להקדמת שחיטה דתעשו את אלה צעשיית הדם כתיב והא דפריך צהתכלת (שם מט.) גצי הא דתנן התמידין אין מעכצין את המוספין וקאמר היכי דמי אילימא דאית ליה ולקדם והתניא מנין שלא יהא דצר כו' ומייתי הא דרצא ולא מייתי קרא דמלצד משום דלשון שלא יהא דצר קודם משמע טפי עיכוב [להכי] אחייה טפי מן המשנה אי נמי תנן צכל התדיר תמיד של שחר קודם אך קשה דאמאי איצטריך העולה ומלצד תיפוק ל' דתמיד קודם למוספין דצתמיד כתיב צצקר וצמוספין כתיב ציוס דמשמע צציוצמו של יוס"ג ולמאי דאמר"י צהתכלת דליכא עיכוצא צהקדמה לתמיד אחי שפיר הא דאמרין צריש עירוצין (דף ג.) שלמים ששחטן קודם פתיחת דלחות ההיכל פסולים שנאמר ושחטו פתח אהל מועד צומן שהן פתוחין ולא צומן שהן נעולין דמטעם ששחטן קודם תמיד של שחר לא הוו פסולין והא דתני צתוספתא דמכילתין [פ"ד] כל הקדשים שהקרינן קודם תמיד של שחר או שעכצן אחר תמיד של צין הערצס פסולין שאין לך קודם לתמיד של שחר אלא קטורת ואין לך שמתעכב אחר תמיד של צין הערצס כו' האי פסולין היינו מדרצנן [ועיין חוס' עירוצין צ.] ד"ה שלמים וחוס' יומא כט. ד"ה אלא ע"ש היטב שכתבו להדיא אצל לשון התוספתא משמע דאפי' זרק הדם דציעצד ועשה כל מצות אפ"ה פסולין דקתני שהקריבו ולא קתני ששחטן ואי מדרצנן אמאי פסולין וכו']:

אי לא חיישינן נייעבדיה בשש ומחצה קא סבר מוספין קודמין לבזיכין עביד להו לצמוספין בשש ובזיכין בשבע ועביד ליה לתמיד בשבע ומחצה מתקיף לה רבה בר עולא מירי כסידרו בחול^א כך סידרו בשבת בערב הפסח דברי ר' ישמעאל קתני כך סידרו בשבת סתמא קתני אלא אמר רבה בר עולא הכי קתני כסידרו בחול דעלמא כך סידרו בשבת דעלמא דברי ר' ישמעאל ר"ע אומר כסידרו בערב הפסח דעלמא כך סידרו בשבת דעלמא ומתני' דקתני בין בחול בין בשבת דברי הכל היא במאי קמיפלגי בגזרת נדבות ונדרים קמיפלגי ר' ישמעאל סבר גזרינן שבת אטו חול ור' עקיבא סבר לא גזרינן אי לא גזרינן נייעבדיה בו' ומחצה קסבר מוספין קודמין לבזיכין מוספין בשש ובזיכין בו' ועביד ליה לתמיד בו' ומחצה מיתבי תמיד כל השנה כולה קרב כהלכתו נשחט בשמונה ומחצה וקרב במ' ומחצה ובערב הפסח נשחט בו' ומחצה וקרב בח' ומחצה חל להיות בשבת כחל להיות בשני בשבת דברי ר' ישמעאל ר"ע אומר כסידרו בערב הפסח בשלמא לאביי ניחא אלא דרבא קשיא אמר לך רבא לא תימא כחל בשני בשבת אלא אימא כשני בשבת דעלמא מיתביי חל להיות בשבת כסידרו כל השנה כולה דברי ר' ישמעאל ר"ע אומר כסידרו בערב הפסח דעלמא בשלמא לרבא ניחא אלא לאביי קשיא אמר לך אביי לא תימא כסידרו כל השנה אלא אימא כסידרו כל השנים כולן דברי ר' ישמעאל ר"ע אומר כסידרו ערב הפסח שחל להיות בערב שבת ^בתנו רבנן מנין שלא יהא דבר קודם לתמיד של שחר תלמוד לומר ^א וערך עליה העולה מאי תלמודא ^ב אמר רבא ^א העולה עולה ראשונה ומנין שאין דבר קרב אחר תמיד של בין הערבים ת"ל ^א והקטיר עליה חלבי שלמים ולא על חבירתה שלמים מתקיף לה רבא אימא שלמים הוא דלא נקריב הא עולות נקריב אלא אמר רבא ^ב השלמים עליה השלם כל הקרבנות כולן ת"ר תמיד קודם לפסח פסח קודם לקטרת קטרת קודמת לגרות יאוחר

אי לא חייש נייעבדיה בשש ומחצה. דהא הפסחים מרוצין וצצנת לא צעי לאיחוריה משום נדרים ונדבות: קסבר מוספין קודמין לבזיכין. ועל כרחק צזיכין צצצנת ואין פנויין צזה: בעלמא. כל ימות החול צצמונה ומחצה: כך סידרו. צצצחות של כל השנה ואף על גב דליכא נדרים ונדבות חיישינן לסקך נדרים דחול דילמא איתו למסרך ולמיעצד צחול נמי צצצנת ומיפסלי נדרים ונדבות של אחריו: ר"ע אומר. כל צצצחות השנה הוא נשחט צצצנת ומחצה כסידרו ערב הפסח דלא גזרינן משום חול: דברי הב"ה היא. דר' ישמעאל ורצי עקיבא לא איירי צערב פסח כלל וכמתניתין צצירא להו צין צחול צין צצצנת: נייעבדיה בשש ומחצה. דהא זריצין מקדימין למצות^א: קסבר מוספין קודמין לבזיכין. גרסינן: בח"ל להיות בשני בשבת. ערב הפסח שהתמיד נשחט צצצנת ומחצה: בשני בשבת. חד מימות החול נקט. ואית דאמר' יומא קמא דצצנתא דחוי לארצסר נקט וחד צצצנתא לא חוי לארצסר דלא צד"ץ פסח ולאו מילתא היא שהרי על פי הראייה היו מקדשין: ור"ע אומר כסידרו ערב הפסח. גרסינן ומו לא: בשלמא לאביי ניחא. דמדקאמר רצי ישמעאל חל להיות צצצנת כחל להיות צשני צצצנת על כרחק כסידרו ערב הפסח דקאמר ר"ע צע"פ שחל להיות צע"ש קאמר: אלא דרבא. דקאמר רצי ישמעאל למיכמר צצשרא חייש וכסידרו צחול צעלמא קאמר הא קתני הכא כחל להיות צשני צצצנת: אלא אימא כשני בשבת. שאינו ערב הפסח דהיינו צצמונה ומחצה דחיישינן למיכמר צצשרא: כסדר ב"ה השנה. היינו צצמונה ומחצה דחיישי' למיכמר צצשרא: ב"ה השנים. שערב הפסח חל צחול דשחטינהו צצצנת ומחצה ור"ע אמר כסידרו ערב הפסח שחל להיות צערב צצצנת: מניין שלא יהא דבר. נקטר צמערכה משנערכה שחרית קודם לתמיד של שחר ת"ל וערך עליה צחר וצצר עליה הכהן כתיב דהוא סידור מערכה: מאי תלמודא. דהאי העולה אחמיד של שחר קאי: העולה עולה ראשונה. מדלל כתיב וערך עליה עולה אלא העולה הכי קאמר וערך עליה מיד העולה החסוצה האמורה תחלה לכל העולות והיינו עולת תמיד דפרשת קרבנות^א ^ב [צפ' פינחס] דקרנן תמיד כתיב צרישא:

דקרא הוא וה"ק והקטיר על העולה הואת כלומר אחריה חלצי השלמים: ואימא שלמים הוא דלא קריב. אחר תמיד של צין הערצס: השלמים. לשון השלם: תמיד. של צין הערצס קודם לפסח: לקטורת. של צין הערצס וכולהו יליף טעמא: דגרות. להללקת נרות: יאוחר

דקרא הוא וה"ק והקטיר על העולה הואת כלומר אחריה חלצי השלמים: ואימא שלמים הוא דלא קריב. אחר תמיד של צין הערצס: השלמים. לשון השלם: תמיד. של צין הערצס קודם לפסח: לקטורת. של צין הערצס וכולהו יליף טעמא: דגרות. להללקת נרות: יאוחר

דקרא הוא וה"ק והקטיר על העולה הואת כלומר אחריה חלצי השלמים: ואימא שלמים הוא דלא קריב. אחר תמיד של צין הערצס: השלמים. לשון השלם: תמיד. של צין הערצס קודם לפסח: לקטורת. של צין הערצס וכולהו יליף טעמא: דגרות. להללקת נרות: יאוחר

דקרא הוא וה"ק והקטיר על העולה הואת כלומר אחריה חלצי השלמים: ואימא שלמים הוא דלא קריב. אחר תמיד של צין הערצס: השלמים. לשון השלם: תמיד. של צין הערצס קודם לפסח: לקטורת. של צין הערצס וכולהו יליף טעמא: דגרות. להללקת נרות: יאוחר

א) צצא קמא קיא. תמיד כח: מנחות מט. יומא לג: לד"ג. כחוצות קו: [צצא מציעא נה. זמחיס קג.]. א) לעיל דף ד. ד. [עיין בחוספות צצא מציעא נה. ועיין צרש"י כחוצות קו: ד"ה העולה].

תורה אור השלם

א) והאש על המזבח תוקד בו לא תבכה ובקר עליה הכהן עצים בפקר בפקר וגרד עליה העלה והקטיר עליה תלבי השלמים: [ויקרא ג. ח.]

הגהות וצינונים

א) נראה להוסיף בעלמא כן העתיקו התוס' לעיל ע"א ד"ה מירי (רש"י: [צ] ס"א ע"ה השלמים (חכמת מנחה): [ג] נראה דחבותר "דפרשת קרבנות" צ"ל בסוף הדבור (רש"י) או דצ"ל דפרשת קרבנות קרבן תמיד כתיב ברישא (בארות חמים): [ד] כמו ביומא לד ע"א. מכאן הוא ענין בפני עצמו (ב"ש):

ליקוטי רש"י

מנין שלא יהא דבר. יסון על מערכה גדולה קודם לאברי התמיד ויומא לג ע"ב. דצר הקוצעו גצי מוצת לא יקדום לתמיד של שחר דצר הקרב גצי מוצת [תמיד כח ע"ב]. העולה עולה ראשונה. העולה משמע חסא ראשונה דאי לאורויי צעלמא אחא שיקטירו עליה עולה ושלמים נכחצו וערך עליה [יומא לד ע"א]. משמע העולה האמורה ראשון צצדרי קרבנות והיא עולת הצקר שגא' ואמרת להס זה האשה כו' וה"א יחירה קא דריש [כתובות קו ע"ב]. דכתיב גצי צדר המערכה וצצר עליה הכהן ע"ס עליה עולה אלא העולה הכי קאמר וצצר עליה מיד העולה החסוצה האמורה תחלה לכל העולות והיינו עולת תמיד דפרשת קרבנות^א ^ב [צפ' פינחס] דקרנן תמיד כתיב צרישא: והקטיר עליה. אחתמיד קאי דסיפיה

מסורת הש"ס עם הוספות

א [נחמיס יצ:] **ב** [צ] יומא טו. ונחמיס יא: מנחות פט. וע"ש בחוספות, **ג** עיין חוס' ובהים ק. ד"ה הא, **ד** עכרין כל, [מזיר יח: ע"ש], **ה** [הוריות יג. ונחמיס ל,] **ו** [עין חוס' ובהים צ. ד"ה חטאת, **ז** מנחות פח, **ח** מכות ח. **ט**] שמות כט לג, **י** לעיל דף נח, **יא** [עין ובהים פט,] **יב** לקמן צ ע"א וע"ב, **יג** [ועיין השפלות ונחמיס לג: ד"ה לענין חוספות ומוספות לקמן פס: ד"ה מו"ק], **יד** תורה פ"ד ה"ג, **טו** [וע"ה מוספות קדושין יג. ד"ה האשה ומוספות ונחמיס ה. ד"ה עולתה].

גליון הש"ס

גמ' בשלמא **פ"ח** **יבא** **עשה**. ע' שנת דף **ד** ע"א חוספות ד"ה ובי אומרינן: **רש"י** ד"ה מעלה ומליצה וב' **פ"ד** **ה'א** יורה. ע' ראש השנה דף ל ע"ב חוס' ד"ה ומוקללו ומנחות מט ע"א חוספות ד"ה מ"ל:

תורה אור השלם

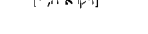
א באהל מועד כחזין **לפרכת** אשר על הערת יעקב אתו אהרן ובניו מערב עד בקר לפני ה' הפת עולם לדתם מאת בני ישראל: [שמות כ, כא]

ב ובהגלות אהרן את הנזרת בין הערבים יקטינה קטרת תמיד לפני ה' לדתכם: [שמות ל, ח]

ג והקטיר עליו אהרן קטרת סמים בפקר בפקר בהיטיבו את הנזרת יקטינה: [שמות ז, י]

ד ותיבא אתם אל הפתח והקריב את אשר להפואת ראשונה וכלק את ראשו מומל ערפו ולא בקרל: [ויקרא ה, ח]

ה ואת השני יעשה עלה כמשפט וכפר עליו הפתח בחטאתו אשר הקא ונגלה לו: [ויקרא י, י]

ליקוטי רש"י

[נדפס בסוף המסכת]

הנהגות וצינונים

א בדפו"י בההרש"ל בהפז"ר חילקם לב' דיבורים כלפניו, והנוסחא הישנה עדיפא (דקיס), וכ"מ הדיבורים: **ב** עיי"ש דף לז ע"א, ועיין מהרש"א צ"ח ושפת אמת: **ג** נדציל **ובתיב:** [ד' ציל] **דאכילת** קדשים [גליון:] **ה** [ציל] **דהשלמה** [גליון:] **ו** ציל **ואחטאת** [רש"י:] **ז** [בחוס' שאנ"ן נוסף דבר וכ"ה לפנינו בגמ': **ח**] ציל ששהטו [באה"מ וב"ש, וכ"ה בחוס' הרשב"א:] **ט** ויל דחמיר מהעשה כיבמות ז ע"א, וכ"ה בחוס' הרשב"א כאן [ב"ש:] **י** בכת"י ומצורע דף שאין עליו:

תמיד נשחט

פרק חמישי פסחים

נוט.

עין משפט

נר מצוה

ג א מ"י פ"ג מהלכות תמידין הלכה יא: **ד** ב מ"י פ"א מהלכות ק"פ הלכה ד: **ה** ג מ"י פ"ו מהלכות תמידין הלכה ד ה: **ו** ד שס הלכה יא ומהל: **ז** פ"פ שס: **ח** ו מ"י שס ופ"א מהל: **ט** מידין הלכה ד: **י** ו מ"י פ"ג מהלכות פסולי מוקדשין הלכה יא: **יא** ז מ"י פ"א מהלכות מוסרי כפרה ה"ה: **יב** ח מ"י פ"ט מהלכות תמידין הלכה ו:

רבינו חננאל

תניא בי קושין תמיד קודם לקטורת וקטורת לנרות ונרות לפסח יאוחר דבר שנאמר בו בערב ובין הערבים כו'. אסיקנא הכי אמר רחמנא בעידנא דמדלקת נרות תחא מקטירא קטורת זו היא לישנא דיקא דמתיבתא: ת"ר אין לך דבר קודם לתמיד של שחר אלא קטורת בלבד שנאמר בבקר בבקר בהיטיבו את הנרות יקטינה. ואין לך דבר שמתעכב אחר תמיד של בין הערבים אלא קטורת ונרות ופסח ומחוסר כפורים בערבי פסחים שטובל ואוכל פסחו לערב. ר' ישמעאל בנו של ר' יוחנן בן ברוקה אומר אף מחוסר כפורי' בשאר ימות השנה שטובל ואוכל בקדשים. ואמרי' בשלמא מחוסר כפורים בפסח אתי עשה דהוא עשיית הפסח דאית ביה כרת שנא' (במדבר ט' י"ג) וחדל לעשות הפסח ונכרתה. ודחי עשה דהוא עליה השלם כל הקרבנות דלית ביה כרת כלומר אין לך קרבן [דלית] [דאית] ביה כרת אבל האי דאי לא מקריב כפרתו ועבדי פסח אתי לידי כרת לא אלא בשאר ימות השנה אכילת קדשים עשה היא וזה שאמר עליה השלם עשה למת דחי זה העשה לזה העשה. ופרקי' זה מחוסר כפורים כגון זב ומצורע דשאין ל' עליו אלא עופות וחטאת העוף אין למזבח ממנו אלא דמה ואין לו קרבן במעברה אחר התמיד: **רב פפא** אומר אפי' תימא מחוסר כפורים כגון מצורע ובחטאת בהמה שהחלבים שלה במזבח סלקי [אלא דמעלין] ומלינים ע"ג המזבח: יירושלמי כול יהא הקטרת אימורין מעכבת כפרה ת"ל זבח מכאן למדנו שאפי' מעלין ומלינן נתכפר לו שהרי אמרו אין מעכבין את הכפרה [בהודא נאמר כי האימורין אין מעכבין את הכפרה] לפיכך אמר מעלין ומלינן ונעשין אלו האימורין שמעלין ומלינן על גבי המזבח כמי שנטמאו או שאבדו ואוכלין הכהנים הבשר תשלמה הכפרה לבעלים באכילת הכהנים הבשר כדבעינן למימר קמן ואימורין של אשם נמי עבדי להו כמה דעביד לאימורין של חטאת בהמה. אלא לרב חסדא דאוקמא בזב ואפילו במצורע דסבר כל מחוסר כפורים טהור הוא ואי לא עבדי פסח חייב כרת וזה מצורע דאנ"פ שחטאתו ועולתו עופות א"א לו מכבש לאשם והני אימורין [שהן] למזבח היכי עבדי וכי תימא הקרבת אשמו אינו מעכבו מלאכול בקדשים והתניא שמעבב. וכי תימא כשקרב האשם מקודם התמיד אפילו הכי הא

יאוחר דבר כו'. טעמא דרישא קא מפרש תמיד קודם לפסח דזין הוא שילוחר הפסח שנאמר צי צערצ וצין הערצים תוצת את הפסח צערצ (דגרס טו) ושחטו אותו וגו' (שמות יג) לתמיד שלא נאמר צי אלא את הכנש השני תעשה צין הערצים (במדבר כח): אי הכי קטרת ונרות נמי יקדמו לפסח.

משום האי טעמא גופיה יאוחר דצר כי דצקטרת ונרות חד צין הערצים כתיב וצהעלות אהרן את הנרות צין הערצים יקטינה (שמות ל) וצין הערצים אחרייהו קאי: דמיעט רחמנא. גצי נרות: **יב** אותו מערב ועד בקר ואין אחר מערב ועד בקר. ואין לך עבודה כשירה אחריה להחמיל: תן ל"ה מדרתה. חצי לוג לכל נר" דאין לך ליל ארוך שלא יהא לך צה כשיעור: ואתקש קטרת לנרות. מה נרות אין עבודה כשירה אחריה אף קטרת אין עבודה כשירה אחריה: תמיד קודם לקטרת וקטרת קודם לנרות. טעמא מפרש בסדר יומא צפ' אמר להן הממונה **יב**: ההוא פשוטי עבודה שבפנים. ההוא אותו לאו למעוטי פסח אתא שהיא עבודה חוץ דמסתברא דכי קא ממעיט עבודה פנים דכוותה קממעט נרות עבודה פנים וקטרת עבודה פנים: תהא מיקטרא קטרת. כצר תהא מקוטרת: אין לך כ"ז דבר. גאשים קודם לתמיד של שחר אלא קטורת שנאמר צה צפרסת ואחיה תלוה צצקר צצקר וצתמיד לא כתיב אלא חד צקר:

ומחוסר כפורים. כגון מלורע או צו ששכת ולא הציא כפרתו קודם לתמיד ואם לא יציאנה לא יאכל פסח דמחוסר כפורים אסור צקדשים וענוש כרת **יב**: שמו"ב. ואע"פ שטבל אחמול צצצעי שלו אריך לטצל אחר שהציא כפרתו דתנן צחומר צקודש (דף כא). האונן והמחוסר כפורים צריכים טצילה לקודש: בשאר ימות השנה. אם הציא שלמי נדבה קודם תמיד ויהא חסר מחוסר כפורים ואם לא יציא כפרתו לא יאכל את שלמיו דכתיב **יב** ואכלו אותם אשר כופר בהם **יג** אלמא אכילת קדשים עשה היא צין הנאכלים לכהנים צין הנאכלים לישראל: דהשלמה. עליה השלם **י**: **האי עשה**. (דהשלמה **יב**):

מהאי עשה. (דאכילת קדשים **יב**): **דקא"ר** ישמעאל אף מחוסר כפורים צמלורע עני קאמר שמיצא חטאת העוף ונאכלת לכהנים ואין צה הקטרה ועשה דהשלמה גצי הקטרה כתיב וטהרה של מחוסרי כפרה תלויה צחטאת כדכתיב (ויקרא יג) והקריבו לפני ה' וכפר עליו וצחטאת **יב** קאי ציולדת: מעלה ומליצה בראש המזבח. כדכתיב והקריבו לפני ה' וכפר עליה ולחמר יקטינה לאחר תמיד של שחר ולינה אינה פוסלת בראש המזבח כדאמר בוצמים צפ' המזבח מקדש (דף פג). * **לד"ה** דלא ירדו: והא איכא אשם מצורע. דלא אחי עוף: ובי"ת אשם לא מעכב. לא גרי דהכי תיסק אדעתין דלא מעכב הרי עיקר טהרה תלויה צו שהרי נתן מדמו על גצי צהויות: צחטאת ואשם פשיטא לן דמעכבי טהרה ציולדת אשם שהרי ממנו לצהויות:

ואת השני. צתרי' דההוא קרא כתיב צצצעת ציטוי וממילא ידעי' כיון דהאי שני עולה חטאת הוה ראשון: זה בנה אב. הצנין הזה צנה הכתוב אכ ללמד לכל חטאות שיקדמו לעולות הצאות עמהן: וקיימא לן. בוצמים צפרק כל התדיר (דף ג) דהאי צנין אכ לא אינטריך אלא לחטאת העוף הצאה עם עולת צהמה כגון יולדת עשירה שמיצאה עולתה צהמה ומחטאה עוף שתקדים חטאת לעולה:

איכא

עולת העוף שהולכת במערכה. וכי תימא עולתו והתניא איהו בנה אב שיהו כל החטאות קודמות לעולות הבאות

יאוחר דבר כו'. אע"ג דתמיד תדיר **יב** אינטריך למיכתב דה"א שהפסח יקדים משום עליה השלם: **קטרת** ונרות נקדמו לפסח. הקשה ריב"א והלא צנרות כתיב נמי מערב ועד צקר ומה לי מערב ומה לי אינטריך ליתן לה מדרתה ולא לאיחור: **אין** לך דבר שמתעכב כו' א"א קטרת. נראה לר"י דלא גרס ונרות דע"כ לא חשיב אלא מידי דהקטרה דצה הקפידה תורה לאחר כדכתיב והקטיר עליה חלצי וגו' דאי לא תימא הכי ליחשוב נמי צרישא אין לך **יב** שקודם לתמיד של שחר אלא קטרת ודישון מוצח הפנימי ושני גזרי ענים והטצת נרות דקודמין לתמיד כל הני כדאמרין צאמר להן הממונה (יומא דף גה) וצתוספתא נמי ליתא:

אתי עשה דפסח דאית ביה כרת ודחי כו'. הקשה ריב"א הא צעידנא דמיעקר עשה דהשלמה לא מיקיים עשה דאכילת פסח דאינה אלא צלילה ותירך דמיירי שישחטו **יב** פסח עליו קודם שידחו עשה דהשלמה דשוחטין וחורקין על טצל יום ומחוסר כפורים לכולי עלמא אפילו לא יאכל לצסוף הואיל וצידו תלוי **יב** ופטור מפסח שני אפילו לא אכל הלך כשמקריב כפרתו מקיים עשה דפסח דאו' הוי ראו' לאכול שאם לא היה יכול להקריב לא יהיה ראו' לאכול לערב והפסח היה פסול ור"י מתוך דדוקא צלא תעשה דחמיר **יב** צעינן צעידנא דמיעקר לאו דלקיים עשה אצל עשה דחמיר דחי עשה הקל צכל ענין אפילו לא מקיים עשה חומר צעידנא דקא עצר אעשה הקל כדמוכח **יב** צהשולת (גיטין דף לה). גצי רצי אליעזר ששיחרר עצדו וצשילות הקן (חולין דף קמא). דהוי דחי עשה דמלורע דחמיר לעשה דשילות הקן אי לאו דאמר רחמנא שלח תשלח אפי' לדצר מלוה **יב**:

זה בנה אב כ"ז חטאות כו'. ואפילו לעכצ קאמר דאי למציא אכתי לימא צשקרצה. הקשה ריב"א דצת"כ **יב** משמע דליכא עיכוצא דקתני תחס גצי יולדת שאם הציאה עולתה תציא חטאתה ממין עולתה וצפרק כל התדיר (נחמיס דף ג). משמע דלא אינטריך האי זה צנה אכ אלא לחטאת העוף הצאה עם עולת צמה וליכא כי אם יולדת עשירה וצמסכת קנים (פ"צ מ"ה) נמי אכמרינן האשה שהציאה חטאתה ומתה מצדין יורשים עולתה כו' עולתה ומתה לא יציאו יורשים חטאתה משמע קלח אם היתה קיימת לא היתה מציאה אלא חטאתה ומיך רצינו חיים כהן דהא דפריך הכא ואפילו עיכוצא יהא היינו דוקא צמלורע דכתיב ציה תהיה דמשמע עיכוצא כדאמר צריס הקומן רצה (מנחות דף יט). ומשני דכתיב והעלה למעוטי מעיכוצא **יב**:

דכתיב והעלה. ודוקא דציעצ דהא כתיב צהדיא ואחר ישמע את העולה:

עשאים

העולה שיהו קודמות לכל עולות הבאות עמהן וקי"ל דאפילו חטאת העוף קודמת לעולת בהמה אמר רבא שאני עולת מצורע דרחמנא אמר והעלה

הצנין וההוא קרא כתיב צצצעת ציטוי וממילא ידעי' כיון דהאי שני עולה חטאת הוה ראשון: זה בנה אב. הצנין הזה צנה הכתוב אכ ללמד לכל חטאות שיקדמו לעולות הצאות עמהן: וקיימא לן. בוצמים צפרק כל התדיר (דף ג) דהאי צנין אכ לא אינטריך אלא לחטאת העוף הצאה עם עולת צהמה כגון יולדת עשירה שמיצאה עולתה צהמה ומחטאה עוף שתקדים חטאת לעולה:

והעלה

עין משפט
גר מצוה

יב ב מ"י פ"י שם הלכה
א:

[צו] [ו] מ"י פרק י"ג
מהלכות פסולי
מוקדשין הלכה א' [מהר"י
לנדא]:

לאקטוריה. ופרקי כהנים
 וישורן הן ולא אתו ליד
 וקתלה. והא כמה לא
 מחקטורין אימורין
 ומיכל כשר ולא [סלק]
 לבעלי טהרה שבאר
 וצלו אותם אשר כפר
 בהם וקתלה
 ובעלים מתפרין.
 ופרקי כין ולא אשר
 הקטיר לאימורין הללו
 נעשו שם שטטארז
 וסבדו והתנים אכלין
 ובעלים מתפרין דמאי
 יכול נטמא אימורין כה
 רבי כהנא רמי כתיב לא
 חלב חגי דב בקר
 [הא] כל הלהל
 וקטיר אתו שעה שידמן
 שיטירין כל הלהל
 וקטיר. והתני והקטיר
 עליה חלבי השלמים עליה
 השלם כל הקרבת
 כל הקרבת עם תמיד
 שן קרבים קדם
 תתמיד שן קרבים
 ופרקי בארן הלהלים
 שטטורין היום מקריבין
 כל הלהל והזחיה תורה
 חלין מכל ארץ
 הלהלים דב בקר: רבי
 וסבדו וקטיר
 כתיב אל סוף בקר ובח
 דהפסח דבקר הוא ולא
 חלין את כל הלהל
 הקרבתה. והא הפסח
 נטמא בארבעה שן הוא
 חלין הלהל שהוא לילי
 נטמא ששן שן טוב וזה
 וכתבי עול שנת שבחו
 חלין עולת חלין בשבת
 עולת שבת [חל].

קאמרת שבת קא ע"ב וס
דש"ל רבא (גליון): ה
מודא (כ"ש) וס"ה ב

ההכא שנטמאה
ההיצ מרעה
הוי כאיל

מִסְקֵנָה הִכָּה
לֹא מִכְפְּרֵי
וּמִקְבָּדִים וּמִקְבָּדִים
(יִצְחָק דָּף 5.)
וּזְרָקוֹ בְּשׁוּגָה
הִכָּה הִכָּה
וּמִשְׁנֵי מִ
בְּצֵר בְּצֵרָה
עָף עָף
מִחֶסֶד מִחֶסֶד
לְאַחֲרֵי מִדָּא
בְּצֵי לְמִימֵר
כִּהְיִים לְאַחֲרֵי
בְּצֵעִים וּמִימֵר
הִיאֵךְ זֹרֵק אֶ
שַׁעַת הִיחַר לֵל
וּמִן דְּחוּי בְּשֵׁ
בְּעֵלִים עַד שֶׁ
נִגְמָא אַחֲרֵי כִ
מֵת

דחמיר אזל ב
קרצה ו"ל
דאמר בסוף
(קד:) עולת ש
שקרין צ"ט
שנה ו"ז מ
שנה צ"ט מ
וקשה
דחלצי שנה
דהכא דלא י
דלכל הפחות
שחל להיות
קרא צותר
מחיי (דף 30:)
מצי תורה
דמשמע הי
וכל הלילה ילין
למאוביא
דפסחא (2)
שעת חפזון
ליה למסדר
מירי בין צנש
בכחז חלז
בכחז גז
אכז
דכרנחז
החם
צנתה

צירושלמי¹⁰ די

דאי ר' ב
ישמעאל דאמ
הרי היא כפס
צחגיגת חמש
הראויה לו ור'
דה"ק שמרה ש
ללא דמיא ש
ללא מזי לאוס ומ
(7)

קאמרת שבת קא ע"ב וכן בשאר דוכתי וכו' ודש"ל רבא (גליון): (ה) צ"ל ויקמירום (מ) מד"א (כ"ש) וכו' בתוס' הרשב"א: (ל)

החלצו נ"ל הואיל ומדרבנן

•

והעלה הברכה ^(א) ליה רב שמעון
דאמרת מעתה ^(ב) ועבר
לידי תקלה דר ^(ג) אמר ליה ^(ד) כ
לרב כהנא ונתן ^(ה) לרב פפא
אמורין כהניו ^(ו) איכיל יתו כ
הקטרת אמונו ^(ז) את החלב
לאהרן ולבניו ^(ח) בעלים ^(ט) לא
אשר כפר ב ^(י) ובעלים מתכב
עשאום כמי ^(יא) נטמאו אמור
זכאין בחוה ^(יב)

הוא דלא ילין
 (ה) והקמיר על
 כל הקרבנות
 לה בשנתו
 (ז) לא ילין לב
 ילין הא כל
 שבת בשבת
 עולת חול ב
 ניהליה רב א
 הכא בארבי
 עסקינן (ח) יד
 אמר ליה מי
 טוב אנן ניקו
 עשר שחר ל
 ליה שבקו
 אנפשיה: מר
 וקבל והלך
 ושלא לשמו
 כיצד לשמו
 שלמים שלא
 ולשם פסח:
 תנן או בשבת
 ורבי יוסי היו
 נתפס דאי ר

אברהם ב"ד שחל להיות בש
כחצו דהיינו חגיגה הבאה
ומן צאלו דברים (דף סט
כל ילן שיקריבו מבעוד
י דפריך מינה דהאי קרא
דמוכח צאלו דברים^א הק
חגיגה היכי מיתוק' האי ק
פסח דף קד:) דחלבי חול קרי
זב^א שון ראשון. אור"י ד
ממחלוקת פירוש אפילו בחמ
בפירקין (דף סג.) גבי אה
מחלוקת ופליגי בתפוס לשון
ר"מ התם תפוס לשון ר
תרווייהו אפילו לר"מ כמו

שיב רבא כבד רמייה ניהליה רב אבא
ייתא (באה"מ): [f] יש להוסיף ב
עי רבא וכן מצאתי ברש"ל ובמהרש

והעלה הכהן את העולה ואת המנחם
ומדהוה ליה למיכתב ואת העולה יעלה
הבית העולה קודם לחטאת יכפר: דם
כל הילול אברים שניתוחו מקרצו

והעלה הכהן את העולה שהעלה כבר אמר
 ליה רב שמן בר אבא לרב פפא לדידך
 דאמרת מעלה ומלינה בראשו של מזבח
 קיימין ^א ועבדינן מילתא לכהנים דאתו בה
 לידי תקלה דסברי דיומיה הוא ואתו לאקטורי
 אמר ליה ^ב כהנים זריון הן אמר ליה רב אשי
 לרב כהנא ואמרי לה רב הונא בריה דרב
 נתן לרב פפא ^א והא כמה דלא מתקטרי
 אמורין כהנים לא מצו אכלי בשר דתניא
 איכול יהו כהנים רשאין בחזה ושוק קודם
 הקטרת אמורין תלמוד לומר ^ב והקטיר הכהן
 את החלב המזבחה והדר ^ג והיה החזה
 לאהרן ולבניו וכמה דכהנים לא אכלי בשר
 בעלים ^ד לא מתכפרי דתניא ^ה ואכלו אותם
 אשר כפר בהם ^ו מלמד שהכהנים אוכלים
 ובעלים מתכפרין אמר ליה ^ז כיון דלא אפשר
 עשאום כמי שנטמאו או שאבדו ^ח דתניא יכול
 נטמאו אמורין או שאבדו לא יהו כהנים
 זכאין בחזה ושוק תלמוד לומר ^ט והיה החזה

הוא דלא ילין הא כל הלילה כולה ילין וכתבי
 והקמיר עליה חלבי השלמים" עליה השלם
 כל הקרבנות כולן הוא מותיב לה והוא מפרק
 לה כשנתותרו רמי ל"י רב ספרא לרב"י כתיב
 לא ילין לבקר ובח הג הפסח לבקר הוא דלא
 ילין הא כל הלילה ילין והכתוב"י עולת
 שבת בשבתו ולא עולת חול בשבת ולא
 עולת חול ביום טוב אמר ליה כבר רמזיה
 ניהליה רב אבא בר חייה לר' אבהו ושני ליה
 הכא בארבעה עשר שחל להיות בשבת
 עסקינן" דחלבי שבת קריבין ביום טוב
 אמר ליה משום דחלבי שבת קריבין ביום
 טוב אגן ניקו ונימא ליה דהאי קרא בארבעה
 עשר שחל להיות בשבת הוא דכתיב אמר
 ליה שבקיה לקרא דהוא דחיק ומוקים
 אנפשיה: **מתני'** הפסח ששחטו שלא לשמו
 וקבל והלך וזרק שלא לשמו או לא לשמו
 ושלא לשמו או שלא לשמו ולשמו פסול
 כיצד לשמו ושלא לשמו לשם פסח ולשם
 שלמים שלא לשמו ולשמו לשם שלמים
 ולשם פסח: **גמ'** בעי רב פפא בעבודה אחת
 תנן או בשתי עבודות תנן בעבודה אחת תנן
 ורבי יוסי היא דאמר אף בגמר דבריו אדם
 נתפס דאי ר"מ הא אמר תפוס לשון ראשון
 או

תמורה
 אדם נתפס לבוק: דאי ר' מאיר
 במס' תמורה (ג' טז) גבי האומר
 שלמים ר"מ אומר הרי זו תמורת עולה
 ותעשה עד שתומם ותמכר ויביא בדמי
 תמורה
 אצורו ב"ד שחל להיות בשבת ופרץ
 כחיד דהיינו חגיגה הנצלה עם הפסח
 לקמן באלו דברים (דף טז:) ומפרש
 כל ילון שיקריצו מנצוד יום בשעה
 יד לפרץ מינה דהאי קרא דחלב חגי
 דמוכח באלו דברים^(ט) הקשה רשב"א לכן תימא דדריש לקמן באלו דברים^(יז)
 חגיגה היכי מיתוקי האי קרא בשבת הא מודה ללא דחיא שבת כדמוכח התם
 שבת (דף קד:) דחלב חול קריצין ב"ט אי נמי בן תימא יפרש שמרהו שלא יבא ליל
 וס' לשון ראשון. אור"י דרשב"א^י לטעמיה דאית ליה דפליגי בתפוס לשון ר' יוחנן
 מתחלוקת פירוש אפילו בתמורת עולה ושלמים פליג ר"מ וצלאו הכי הך דר'
 בפירקין (דף סג.) גבי אחרים אומרים הקדים מולים לערלים כו' וסביר'
 מתחלוקת פליגי בתפוס לשון ראשון אפילו בדי הא גינא אף על גב דלינה
 ר"מ התם תפוס לשון ראשון אע"פ שלא חל^ב בשעה שאמר דלדרה ואבי
 תמורה אפילו לר"מ כמו שנאמר להמו^ט וא"כ לא יבשר הכא לר"מ לשמו וי

שיב רבא כבד רמייה ניהליה רב אבא בר חייה לר' אבהו. משא"כ רב היה זמן טובא קודם לר' אבהו.
ייתא (באה"מ: [f] יש להוסיף בשבתו (באה"מ: [ט] יש להוסיף של (באה"מ: [ט] צ"ל דקי
 עי **רבא** וכן מצאתי ברש"ל ובמהרש"א (גליון: [מ] צ"ל ומברי (באה"מ: [נ] יש להוסיף תרווייהו

[נחמים דף פה
 [שבת דף כ. וש"ס
 עיני תוסי מנחות כ
 קומץ, (ד) עיני תוסי
 ימים כ. ד"ה הלה
 [נחמים מ. ד"ה יוסי
 :], (ו) עיני תוסי יוסי
 [לג] (ז) ד"ה אל, (ז)
 יומא [ג.], (ח) [לג]
 : שבת כד;], (ט) [ש]
 :], (י) [קדוש פה. מ]
 :], (כ) [נחמים יח]
 זכבים (מ) [לג]
 :], (נ) פ"ו ה"א ור
 ק א ה"א, (ס) ע
 [ועיני חוספות לקמן
 : ד"ה [לח], (פ) ע
 ד"ה לימא.

ו' תזם' ד"ה יכול ו'
וכו' דכל כמה שלא
נ' לאכילת נשר. נ'
אפילו מדאורייתא

והכתוב ע"ה
זת. ע"ה שנת
למס' חד"ה
מא דף מו ע'
חד"ה אלל וז"ע:

ד'תנ"י יבול נטמן
הרמב"ם.
ממט ברייתא זאת ע
ז' 77 נ: ב] ריש
ה והעלה הכהן ו
ד חטאת. צ"ל ב
חטאת:

[illegible]

וְיִבְרָכְךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ
וְיִשְׂמְרֵךְ וְיִבְרָכְךָ
וְיִשְׂמְרֵךְ וְיִבְרָכְךָ

חָגִי עַד בִּקְרָ:
[שמות כג, יח]

[illegible]

וְבָחִי וְלֹא יִלֵּין לְבָבִי
וְבַח חֵג הַפִּסְחָה:

עֲלֵת שַׁבַּת בְּשַׁבָּת
עֲלֵת הַחֲמִישִׁי

ליקוטי רש"י

וְלֹא (גליון): [צ] **בא** וכן איתא בילק
חם רמז תשפ"ו
ישת משפטים ר
וידע דבר מפי

ל"ל רבא משה שפ
ה ברע"ב: [ד גירס
הרשב"א): [כ צ
מ"ט (דבר שמואל):

התכלת פרק רביעי מנחות

מט.

עין משפט
גר מצוה

קבו א ב מיי פטו
מלכות
המוקדשין הלכה טו
[עקירה נטעוה לא הו
עקירה וכחז הכ"מ משום
דכחז דהוא נחמא ס"ל הכי
פ"ש ריש פטו דין א וכן
דין טו כ"מ]:
קבו ג מיי פ"ו מהל'
חולל ומזקק ה"ל ד:
כבש ד מיי פ"ח מהל'
תמידין
הלכה כ:
ק"ה ח מיי שס פ"א הלכה
י:
ק"ה ז מיי פ"ג מהל'
תמידין ומוספין
הלכה א:
ק"ב ח מיי שס פ"א
הלכה ב:
ק"ג ט מיי שס פ"ה
הלכה ג:
ק"ד י מיי שס פ"ג הלכה
ד:
ק"ה ב מיי שס פ"א
הלכה ג:

שיטה מקובצת

[א] מוכיחין מאי הוי.
ק"ד השתא דאין זה
עיקר הטעם ומסיק
דעיקר טעמא משום הכי
הוא ודבר לטעמיה כו:
[ב] תדיר ומקדש פ"ה ב'
לשונות וקשה ללישנא
(קמא) [בתנא] מאי בעי
הא הוי פשיטא ליה
דתדיר גורא עדיף
ממקדש ושמו דתדיר
דלמחר לא אלים כתיב
הדיוט. ומיהו לאו דוקא
עדיף דהא כי פשיט בעיא
לא פשיט אלא אלמא כי
הדיר ניהור וא"כ הוא
פשיט מאי דלא בעי
מיניה הדוא בעי מיניה
איזה מהן עדיף והוא
פשיט כי הדיר ניהור אלא
ודאי ה"ק או דלמא
מוספין עדיףא דיש בהם
כח לפי שהן מקודשין
ולכל הפחות [צריך:]
להיות שהן תמידין:
[ג] דהאידין
[ד] תיבת את נמחק:
[ה] העולה סמך תיבת
קאי נמחק: [ו] במה ס"א
אין זה אלא גילוי מילתא
בעלמא ליתן טעם דיש
פסולין דאם עלו לא ירדו
ירש דאפילו אם עלו נמי
ירדו אבל עיקר הטעם
אקרא סמך: [ז] שנקבעו
כו: [ח] מהבית צפה:
[ט] המנחה ס"א המנה:
[י] מפרש חנוך מאן:
[יא] יהו לו לתמיד:
[יב] ברישא. וא"ת התינה
בתמידין אין מעכבין את
המוספין דדין התמיד
להקריבו תחלה ואם לא
הקריבו אינו מעכב
המוספין אלא מוספין
אין מעכבין את התמידין
היכא משכחת לה וי"ל
דמשכחת לה בתמיד
הערב דדין מוספין
ליקרב תחלה ואם הקדים
תמיד הערב למוספין
אינו מעכב המוספין:
[יג] דלא מפרש וה"פ
דמאי דאמרין עלו לשם
אילים היינו לשם שלמי
נדבה ולא יצאו מידי
חובתו והוא ליה כאילו
אמר התנא כשרים ולא
עלו אלא דלא פריש:
[יד] מתנין דכל התדיר:

עקירה בטעות הו"א עקירה. ז"ל הא דתניא בתוספתא בפרק
קמא דנזכים ככשי ציבור ששחטן לשם כבשים ונמנאלו
אילים עלו לציבור לשם אילים ציבור ששחטן לשם אילים
ונמנאלו ככשים עלו לשם כבשים אלמא עקירה בטעות לא הו"א
עקירה ושמוא משום שלמי נדבה
קאמר ותנא הוא דלא מפרש:
וקא [י] מפרש בה ש"למים.
כלומר לאוכלן שני ימים
וכפירוש הקונטרס: **מתיב ר'**
זירא ר' שמועון אומר. נראה דר' זירא
לית ליה לא כרצה ולא כרצ אשי דריש
מכילתין (דף ג) אלא טעמא דנפשיה
קאמר דמשמע ולא מסיק אדעתא
קושיא דר"ש אדר"ש וצריך עיון:
תדיר ומקדש. לשון א' פירש
הקונט' ציוס קדוש וכן
משמע בסוף כל התדיר (וצמח דף טא).
אטו שבת למוסף אהני לתמיד לא אהני
וקצת קשה דהסם לא מיימי הא והכא
לא מיימי האיה דהסם ולשון אחר
פירש בקונטר' אחר שמועון עכשיו
מיקרי מקדש והא דנקט תמידין
דלמחר ומוספין דהאידינא דמשמע
דחמדי של צין הערבים קודם למוסף
והא לא מקדש הוא הסם מטעמא
אחרתא דהכי קאמר רחמנא כל היכא
דאיכא אחד צורך עשה שני צין
הערבים: **תלמוד** אומר ועד
ע"ה הע"ה. תימה דפרק כל
התדיר (שם דף פט). נפקא ליה מדכתיב
מלמד עולת הצורך תעשו את אלה
מכלל דחמדי קרצ צרישא וי"ל דקרא
דהכא אינטריך למנחת חציתין דלע"ג
דחמדי וכן משמע בפרק אחר להס
המנוחה (יומא דף לה). איצטין קודמין
למנחה דכתיב וערך עליה העולה ועל
כרחן מנחת חציתין קאמר דמנחת
נסכים נפקא לן מדכתיב עולה ומנחה
דאיכא לעיל צפירקין (דף מד: ופר'
קמא דחמדי (דף כח:)) נמי אמרין
למימרא דחציתין קדמי והתניא וערך
וכו' ומהכא גמרין לכל מיני דמים
דקדמי [לחציתין דחמדי צפ' כל התדיר
(וצמח ד' פט).] העופות קודמין למנחות
שהללו מיני דמים ואי לא מהכא מנא
ליה הא ומיהו קשיא הכא אמאי לא
מיימי מתניתין [י] דלענין מוספין
איירי דאין לומר דהכא מיימי דאית
ליה ולקדם והסם איירי דאית ליה דומיא
דהסם נמי איירי דאית ליה דומיא
דסם חטאת קודם לדם עולה דתנן
הסם וי"ל משום דלא יתא דצר קודם
משמע טפי עיכוצא אייתייה מיהו
תימה דהגוזל קמא (ב"ק דף קא).
תנן הציא [י] אשמו עד שלא הציא
גזילו לא יא' ומפרש בגמרא משום
דכתיב מלמד ליל הכפורים מכלל
דכסף צרישא ופריך אלא מעמה מלמד
עולת הצורך הכי נמי דמוספין
קרצי צרישא והתניא וערך עליה

תנא אואת תורת העולה קאי. מורה אמת לכל העולים שאם עלו לא
ירדו במסכת נדה בפרק יואל דופן (דף מ). והאי דנקט צמה [י]
אסמכתא וסימנא בעלמא: ש"שם אילים. דלמחר הריני שוחטן לשום
אילים: ש"שם אילים. כצור: עקירה בטעות. כגון האי דלי הוה ידע
לכבשים ניהו הוה שחטן להו לשם
כבשים: ומוחבינן אשמועתי. אדיתה
גופיה קא מוסיב: מוידין חייבין.
לשם לצעלים דמי קרצן: פיגולין
פיגול. (ג) דשוגגין ואין לריך לומר
דמוידין: ומחשב בהו ש"שם אילים.
לאוכלן שני ימים ויללה אחד דהשתא
חישב לאכול חטאת חוץ לזמנו דפיגול
הוא דדין חטאת יום ויללה: ובאומר
מותר. לשנות דהיינו שוגגין:
שנקמצו [י]. מחצת ומרחשת שני כלים
הס מחצת [י] עצה ומעשיה קשין
ומרחשת עמוקה ומעשיה רכין:
חריבה. מנחת חטאת דכתיב (ויקרא
ה) לא יתן עליה שמן: ורבא ש"שם אילים.
דלמחר בפרק קמא: מחשבה ד"א
מינכרא. אס הוא מכוז אס לאו פסל
רחמנא: מחשבה דמינכרא. שהוא
מכוז לא פסל רחמנא: **מתני'**
התמידין אין מעכבין המוספין. מפרש
נגמלא: וב"ה היתה קריבה. כל
[י] המנחה שלם: שאין מוכנין.
צמ' מפרש [י] מאן דכר שמייה: א"א
בקטורת הסמים. [י] שלימה של מנה
וצין הערבים וצמ' מפרש מנלן: גמ'
תדיר ומקדש. תדיר ככל יום ומקדש
שהיום יום טוב הוא דלי לאו יום טוב
ליכא מוסף ומוספין לא הוו אלא
מקדש. לשון אחר תמידין מקודשים
קודם מוספין דתמידין קרצי צרישא:
תמידין דלמחר ומוספין דהאידינא. כגון
דיש להס נשנת שני כבשים לצד
התמידין וקא מיציעא ליה אס יקריצס
היום למוספין ולא יהו לו [י] תמיד
למחר או ימסס לזורך תמיד מחר:
מוספין דהאידינא מקודש ניהו. דהיום
שבת קודש ותמידין דלמחר לא הוו
להו מקדש דלמחר חול ל"א מוספין
הוו מקדש קודם תמידין דמוספין
יקרצ היום ותמידין לא יקרצ היום
עד למחר: אי"מא דאית ליה.
קאמר
דאין מעכבין זה את זה דלי צעי
תמידין קרצי צרישא ואי צעי מוספין
מקריצ צרישא [י]: העולה. משמע
העולה מהא ראשונה לכל הקרצות:
יקריבו בין הערבים אומר ר' שמועון אימתי בזמן שהיו אנוסין או שוגגין אבל אם
היו מוידין ולא הקריבו כבש בבוקר לא יקריבו בין הערבים [לא הקטירו קטורת
בבוקר יקטירו בין הערבים] **אמר רבי שמועון וכולה היתה קריבה בין הערבים**
שאין מוכנין את מזבח הזהב אלא בקטורת הסמים [י] **ולא מזבח העולה אלא**
בתמיד של שחר ולא את השולחן [י] **אלא בלחם הפנים בשבת** [י] **ולא את המנוחה**
אלא בשבעה נרותיה בין הערבים: גמ' בעא מיניה ר' חייא בר אבין מרב
חסדא [י] ציבור שאין להן תמידין ומוספין אי זה מהן קודם היכי דמי אי"מא
תמידין דיומיה ומוספין דיומיה פשיטא תמידין עדיפי דהוו להו [י] תדיר ומקדש
אלא תמידין דלמחר ומוספין דהאידינא [י] תמידין עדיפי שכן תדיר או דלמא
מוספין עדיפי דהוו להו מקודש אומר ליה תניתוה התמידין אין מעכבין את המוספין
מעכבין את התמידין ולא [י] (את) המוספין מעכבין זה את זה היכי דמי אי"מא דאית ליה ולקדם והתניא
[י] מנין שלא י"הא דבר קודם לתמיד של שחר ת"ל [י] וערך עליה העולה ואמר [י] רבא העולה עולה ראשונה
אלא

[א] גי' רש"ק ככל הסוגיא
רבה. [ב] [קדושין ג':
וה"פ. [ג] [מדרש לו].
גיטין נד: [ד] [תוספת'
רפ"א וצמח ט:]: לעיל
ב: [ה] לעיל ב: [ו] וצמח
ז: [ז] ט"ז ב: [ח] ב"ק קא.
תמיד כח: פסחים נח:
יומא לג: [ט] [נזכים קג.
ז"מ נה. מנחות קו:].

הנהגות הב"ח

[א] גמ' אומר רבא
לשמעתי דו ומוחבינן
אשמועתייה הכהנים:
[ב] רש"י ד"ה פיגולין
פיגול בשוגגין וכו'
במוידין הס"ד ואס"כ
מ"ה וקא מחשב:

הנהגות צ"ק

[א] ג"א של מן הערבים:
[ב] ג"ל צפה: [ג] ג"א
הקטורת וגי' ה"ק
המנה: [ד] של מנה
שלימה: [ה] ג"ל משום:
[ו] למנחות דתנן:
[ז] דהסם דלענין:
[ח] גזילו עד שלא הציא
אשמו יא':

תורה אור השלם

א צו את אהרן ואת
בניו לאמר זאת תורת
העולה הוא העלה על
מוקדה על המזבח כל
העולה עד הבקר ואש
המזבח תוקר בו:
[ויקרא ג' ב']
ב) והאש על המזבח
תוקר בו לא תקבה
ובקר עליה הבקו עצים
בבקר בבקר [וערך
עליה העלה והקטיר
עליה חלב השלמים:
[ויקרא ג' ה']

רבינו גרשום

וגמרין למזבח מינה
ש"ע דלא הוי הכשריו
שאם עלה לא ירד: תנא
ההוא לא יליף מבמה
אלא אתורת העולה
סמך שריבה לכל
העולין שלא ירדו:
ששחטן לשם אילים.
שסבור שהן בני שמים.
ולא עלו לבעלים
לצבור: ורבא אומר
עקירה בטעות לא
הו"א עקירה ועלו
לבעלים: מוידין חייבין
לשם דמי קרבן
לבעלים. דמי שוגגין
פטורין מלשלם ותני
עלה אפילו שוגגין
[פיגולין] פיגול
ובאומר מותר שסבור
שמוחר הוא והיינו שוגג
ועקירה מדעת היא:
ודקאמרת כי מעשיה
מוכחיין עליה מאי הוי
הא מעקר קא עקר לה
רבה לטעמיה דאמר
מחשבה דמינכרא דלא
הוי כדאמר הוא. לא
פסל רחמנא משום הכי
עלו לבעלים אבל בעלמא
עקירה בטעות אכתי לא
יענא אי הו"א עקירה אי
קרבי תרי ביחד אלא אחד בבקר ואחד בערוב:
בין הערבים היה שאין מחבנין וכו': תמידין הוה להו תדיר בכל יום. ומקודש דמיקדשו תמידין מקמי דליקדשו מוספין שהקריב תמידין הוא קודם: אי"מא דאית ליה לצורך תוריהו וליקדם כל'

ויבקע עצי עלה וגו' (כב, ג)

ד'ויקח את המאכלת', נראה דדוקא בנוגע לשחיטה ששלח ידו לשחטו ונצטוו שלא לשחטו וציקש להוציא ממנו דם וכו' לפיכך הוזכרה המאכלת, אבל שאר ענינים אף שהיו צאיל לא הזכיר קרא רק מה שהיה נוגע ליצחק.

והא דכתיב כאן בקרא שהציאו האש, אף שלכאורה לא היה נוגע ליצחק שהרי לא הגיעו עמו לידי הקרבה, נראה דשפיר היה נוגע האש גם ליצחק, דבשעת העקידה ואף קודם השחיטה כזר בערה שם האש, כמו שאומרים בסליחות ליום שלישי דעשי"ת (עקידה, פג) 'סידר עצים והצית עליהם אש', וכן בהושענות 'למען בן הנעקד על עצים ואש'. והיינו טעמא לפי מש"כ הרמב"ם (פ"ג בית הבחירה ה"א) דמקום העקידה הוא מקום המזבח, וצ"ל דחמידין ומוספין (ה"ד) כחב הרמב"ם דלרין שיהא צמודא אש לקיום האש, ועל כן הוצרך להצית אש צמודא. ומה שלא הזכיר הכחוש שהיה עקוד על האש, י"ל ע"פ הגמ' ציומא (כד, ב) דאין הצח האש חלק מסידור החמיד.

ואיה השה לעלה (כב, ז)

צ"ב מנין ידע יצחק שאברהם יקריב דוקא קרבן עולה, והא איכא למ"ד (וצחים קטו, א) דצ"נ יכול להקריב גם שלמים [ואולי מריבוי העצים שהציא הצין שצא להקריב עולה דקריבה כליל ולא שלמים].

צ"ב מפני מה הזכירה תורה את ציקוע העצים, וזה שאברהם בעצמו הוא שציקען. וציאר מרן ז"ל לפ"ד המוס' בוצחים (לד, א ד"ה שקדש), שכחצו דקידוש כלי דעצים נעשה ע"י שציקעו אוחס לשם גיזרין, וא"כ י"ל דזהו דקאמרה תורה שאברהם עצמו ציקע את העצים וקידשם בכך בקידוש כלי.

ויקח אברהם את עצי העלה וגו' (כב, ו)

צ"ב מ"ט נקראו העצים עצי עולה, דאף אמנם דקרבן עולה טעון עצים, אכן אין על העצים עצמם חורח עולה, וצ"ב.

אוצר החכמה

ויקח אברהם את עצי העלה וישם על יצחק בנו וגו' (כב, ו)

למדתנו תורה בזה דאף בשעה שהלך לקיים את מצות העקידה, שהוא מעשה מצוה עצום וגדול כ"כ, לא העלים עין מחנוכו של יצחק שיהיה גם הוא מסייע במצוה.

ויקח בידו את האש ואת המאכלת וגו' (כב, ו)

הנה הא דלא הוזכר בעקידה שאברהם הכין את עצמו לקבל דמו של יצחק כמו שהזכיר שהכין את עצמו לשחיטה בקרא

27/08/2018 18:47

ועוד יש לפרש, דהנה ז"צ עוד מה שנאמר לעיל (פסוק ו) 'ויקח אברהם את עזי העלה וגו' מ"ט נקראו העצים עזי עולה, דאף דקרצן עולה טעון עצים אבל אין על העצים עצמם תורת עולה, וז"ל.

ונראה לפרש לפ"ד הילקוט שמעוני (רמז נט) 'אמרו אותו היום שהעלה אבינו אברהם את יצחק בנו על גבי המזבח חיקן הקב"ה שני כזשים א' בשחרית וא' בין הערבים שנאמר את הכבש האחד וגו', וכל כך למה שבשעה שישראל מקריצין תמידין על המזבח וקוראין את המקרא הזה נפונה לפני ה' זוכר עקדת יצחק בן אברהם וכו' ע"ש. והנה שכן מצוה הוא תמיד כעין המצוה, וז"ל מה ענין העקדה לקרצן התמיד. וז"ל דליווי העלאתו לעולה לא היה להעלותו לסחם עולה אלא היה זה בתורת עולת התמיד, ואז זכו במצות קרצן התמיד. ולפ"ז מצוה ענין עזי עולה המזכר בפסוק, דהא מצינו שהיו מעלין עם התמיד שני גזירי עצים, והנך שני גזירי עצים היו שייכים לקרצן התמיד כדמשמע בגמ' מנחות (פט, ב) דהא דמקשה הגמ' דתמיד של שחר ששחטו שלא לשמו יהא טעון שני גזירין ככהן אחד שאם אי אחת אומר כן פסלחו ע"ש, ומצוה דהשני גזירין שייכי לעצם התמיד. וא"כ כשנצטוו אברהם להביא את יצחק לעולת התמיד, הוצרך ג"כ להביא שני גזירי עצים שבאים עם התמיד, והוה שנאמר ויבקע עזי עולה. והשתא מצוה שפיר היאך הבין יצחק שעומד להקריב עולה,

ואף למ"ד דאין להם אלא עולות נמי קשה, דאמנם ידע יצחק דהולך אברהם להקריב עולה, אכן מנא ידע דהולך להקריב שה דילמא הולך להקריב שור.

וביאר מרן ז"ל דהנה במנחות (מט, א) חנן שאין מחנכין את מזבח העולה אלא בתמיד של שחר. והנה הרמב"ם כתב (פ"ב מבית הבחירה) כתב 'המזבח מקומו מכוון ביותר וכו', ובמקדש נעקד יצחק אבינו שנאמר ולך לך אל ארץ המוריה וכו' ע"כ, ומצוה דהמזבח שנעקד עליו יצחק היה עליו תורת מקדש ולא תורת צמה, וא"כ היה עליו דין חינוך בשה תמיד של שחר, והוה שהקשה יצחק לאברהם ואיה השה לעולה, דהלא צענין שה לעולת התמיד לחנוך את המזבח.

ולביאר תשובתו של אברהם נקדים להא דאיתא בילקוט שמעוני (רמז נט) 'אמרו היום שהעלה אבינו אברהם את יצחק בנו ע"ג המזבח חיקן הקב"ה שני כזשים, אחד בשחרית ואחד בין הערבים וכו', וכ"כ למה שבשעה שישראל מקריצין תמידין על המזבח, וקוראין את המקרא הזה נפונה לפני ה' זוכר עקדת יצחק בן אברהם ע"כ. ומצוה דלאחר עקידתו של יצחק נתחדשה חובת הקרבה דב' התמידין של שחר ושל בין הערבים, ולא קודם לכן. ומעתה זהו שהשיבו אברהם ליצחק דאלקים יראה לו השה רק כאשר לעולה בני, דרק לאחר שבנו יעלה לעולה, אזי יתחדש דין שה לתמיד.

ואפילו הכי אסור משום מוקצה מדרבנן, כגון שברח ממקומו ונמצא ביום טוב בשדה באפר והובא לשוחטו לתמיד, ושפיר קא מיבעיא ליה אי כשר לקרבן מחמת מוקצה. וגם דלפי מה שכתב רש"י בפסחים (דף צו ע"א סוף ד"ה דכוותיה): דיכול לבקר מבעשור שנים ושלשה טלאים ובשעת שחיטה יקח אחד מהן. הכא נמי ישלומר דמיירי בכיהארגוונא שביקר בסתם כמה טלאים באפר ולא בירר לו איזה מהם יקח ביום טוב, ואחר כך הביא טלה אחד מהם ביום טוב ושחטו לתמיד, ובכיהארגוונא עדיין אסור משום מוקצה, דקיימאלן כבית הלל בפרק קמא דביצה (דף י ע"א) דעומד ואומר זה וזה אני נוטל, אבל מכל מקום באומר מכאן אני נוטל למחר לא מהני ואסור. ומכל שכן דניחא טפי לפי מה שכתבו התוס' לקמן (דף נ ע"א ד"ה מ"מ): שהמבקרין היו מבקרין אותן כדי למוכרן. ובכיהארגוונא לא חשיב זה הכנה כלל במה שהמוכר היה מבקר את טלאיו אולי ימצא קונה על איזה מהן, ויעורש שפשוט ליה שיכול לבקר אף קודם ההקדש.

אגור החכמה

ב.

רבים תמהו על הרמב"ם שהשמיט דין הביקור בחילוקים שבין פסח ראשון לשני (בהל' קרבן פסח (פרק י הלכה טו), וגם לא כתב בשום מקום בהלכותיו דפסח ראשון טעון ביקור ארבעה ימים. ובמרכבת המשנה כתב שהרמב"ם מפרש בהא דפסחים (דף צה) 'הזה למעוטי פסח שני' היינו פסח דורות שאין צריך ביקור גם בראשון. וח"ב הוסיף שאפשר שהרמב"ם הוכרח לפרש כן בגמרא, מהא דלא חשיב בתוספתא דפסחים חילוק זה שבין פסח ראשון לשני, ובתוס' פסחים (דף צה) נתקשו בזה, עיי'ש. אולם בפירושי המשניות (ערכין יג) משמע דסובר שאף פסח דורות צריך ביקור ארבעה ימים. ויעויין ברשב"א כאן שהקשה: הא תשמרו קאי לכל הקרבנות הכתובים אחר כך ולמה לביקור מוקמין רק לתמיד, – ותירץ – דכיון דאחר כך כתיב פסח ופסח בודאי לא צריך ביקור, שהרי קרבן יחיד הוא ולא מצינו שקרבן יחיד יטעון ביקור, ולכן מוקמין רק אתמיד דסמוך ליה. ועיין עוד מה שכתבנו בזבחים דף יב ע"א.

נו) בענין חינוך המזבח.

דף נ ע"א; גמרא: ואת הכבש השני תעשה בין הערבים.

בתשובת מהר"ץ חיות כתב: דאף על פי דקיימאלן כהרמב"ם דקדושה ראשונה קדשה לעתיד לבן ומקריבין קרבנות בזמן הזה אף על פי שאין בית, מכל מקום לא משכחת ליה הקרבה בזמן הזה אלא בקרבן פסח בלבד, אבל קרבן תמיד ומוסף אי אפשר, דאינם באים אלא מן השקלים שהשתתפו בהם כ ישראל, והשקלים אינם נוהגים רק בפני הבית לבד, כמבואר במסכת שקלים וברמב"ם (פרק א הלכה ח וכדבריו העירו גם בחשו' יעב"ץ ובחשו' "חתם סופר" (יור"ד סימן רלו), באופן שמדברי כולם נלמד דמקריבין קרבן פסח גם בלי הקרבת התמיד, משום דתמיד בעי שקליציבור ופסח לא בעי שקליב. ולענין יש להעיר על דברי רבותינו אלה מהא דתנן במשנתנו: שאין מחנכין וכו', ולא את מזבח העול אלא בתמיד של שחר. וכיון דמבואר דאין שום קרבן עולה על גבי המזבח בטרם יקריבו עולת הבקר אש לעולת התמיד, מעתה, אם נאמר כדברי הגאונים הנ"ל דאין מקריבין תמיד בזמן הזה, אם כן גם הקרב הפסח היכי משכחת לה, דהא אנן סתמא תנן שאין מחנכין את המזבח אלא בתמיד של שחר, וזה תל בזה. אך יש לדון דהך מתניתין רק למצוה נאמרה ואיסורא נמי איכא לכתחילה להקריב על המזבח שו

קרבן קודם שנתחנך בתמיד של שחר, אבל בעבר והקריב, יש לומר דקרבנו לא מיפסיל משום זה, וכדקיימא-לן דבקדשים בעינן שינה הכתוב לעכב, ואף דגם לפי הנחה זו עדיין תמיהתי במקומה, דמכל־מקום האיך שרי לכתחילה להקריב קרבן־פסח בזמן־הזה ומה בכך דבידעבד לא מחלי עבודה, מכל־מקום הא קמן למוד ערוך הוא דלכתחילה אסור להקריב על מזבח שלא נתחנך בתמיד של שחר, והרי גלי קרא דחסרון החינוך דוחה לכתחילה עבודת שאר הקרבנות.

הנה לזה יש לומר דאף דמצינו דהקרבנות תמיד של בין הערבים נדחה משום מצות חינוך המזבח, מכל־מקום פסח שאני דחמיר טפי דהוי עשה שיש בו כרת, דכבר מצינו דחומרא דכרת מהני לדחות אפילו במקום דליכא דין דחיה גבי שאר עשה, דהיינו לענין דאין עשה דוחה עשה (פסחים דף נט ע"א) וכמו שכתבו התוס' שם דלא בעינן בעידנא בעשה שיש בו כרת, וכן כתבו התוס' בזבחים (דף לג) דעשה שיש בו כרת חמור ודחי גם ללא־תעשה ועשה, ואם כן אף אנן נאמר לענין להקריב קודם שנתחנך דאין למילף פסח מתמיד.

אולם לכאורה יש לדון אם בכי־האי־גוונא שייך לומר דין דחיה כלל, לפי מה שכתב הצ"ח (פסחים דף מט ע"א) ליישב קושית "אבן־העוזר" על המג"א (סימן תמד): דלא שייך כאן עשה דוחה לא־תעשה דלא תשחט, כיון שעל דבר זה עצמו הזהירה תורה שלא ישחט הפסח על חמץ אף שיש בו כרת. ואף דאיכא לאוקמי קרא ביש לו פנאי לבער קודם שחיטה, מ"מ לדעתי לא שייך בדבר זה עצמו לומר עשה דוחה לא־תעשה, שאין זה דומה לשאר מקומות דעשה דוחה לא־תעשה, שלא נאמר הלא־תעשה על דבר זה עצמו רק שאירע שמזדמנים יחד העשה והלא־תעשה, עכ"ל. הנה לפי זה בנידון־דידן גם כן יתכן לדון דאין לומר דעשה דפסח ידחה להך איסורא דהקרבנה בלי חינוך המזבח מקודם, משום דלא שייך דחוי באותו דבר עצמו שהרי הזהירה תורה שלא להקריב על המזבח בלי חינוך, וגלי קרא גבי תמיד של בין הערבים דאין מצות הקרבנה דוחה לאיסור זה, ועל־זה אנו דנין דכל מין הקרבנה אסרה תורה להקריב בלי חינוך, ואם כן לסברת הצ"ח לא שייך בזה ענין דחיה ואין להקריב הפסח בלי הקרבנות התמיד מקודם. אך בענין הך כללא שחידש לן הצ"ח, נראה דלאו כולל־עלמא מודים בה, שהרי בספר "טורי־אבן" (חגיגה דף ד ע"א) הקשה בהא דפריך שם: מי איצטריך קרא למעוטי ספיקא. ואמאי נימא דשפיר איצטריך לפוטרו מראית פנים, דבלאו האי קרא הוה אמינא דאתי עשה דראית פנים ודוחה לא־תעשה ד'לא יראו פני ריקם', ע"כ. הרי דגם בכי־האי־גוונא דעל זה עצמו הזהירה תורה ו'לא יראו פני ריקם', מכל־מקום קאמר דסלקא־דעתך־אמינא עשה דוחה לא־תעשה. גם בלא־הכי יש לומר דנידון דידן אינו דומה לדברי הצ"ח, דהא מכל־מקום עיקר גילויא דקרא דאינו קרב בלי חינוך רק בתמיד כתיב, ואם־כן יש־לומר דשאני פסח שיש בו כרת ועדיפא כחו לדחות אף עשה, וכמו שכתבתי לעיל.

אמנם לפי מה דמתרץ שם בטו"א על קושיתו דלהכי לא דחי עשה דראית פנים לא־תעשה ד'לא יראו פני ריקם', משום דקיימא־לן (זבחים דף צז ע"ב) אין עשה דוחה לא־תעשה שבמקדש, אם כן גם בנידון דידן יש לומר דאין עשה דפסח דוחה הך איסורא דהקרבנה בלי חינוך, כיון דבמקדש אין עשה דוחה לא־תעשה וכל־שכן דאינו דוחה לעשה (שאינה נדחית גם מפני עשה דעלמא). אך לכאורה הא ליתא, דהא להדיא אמרינן (פסחים דף נט ע"א): אתי עשה דפסח שיש בו כרת וידחה עשה דהשלמה שאין בו כרת. הרי להדיא דעשה דפסח דוחה לעשה הקל אף במקדש. ועל־כרחך צריך לומר דהך כללא דאין דחיה במקדש רק לענין דחית לא־תעשה נאמרה, אבל לענין דחית עשה הקל בזה אין חילוק בין מקדש לגבולין.

שוב ראיתי דהצ"ח שם כתב להדיא כן, וז"ל: ונלענ"ד דהוא הדין למאן־דאמר בזבחים דאין עשה דוחה לא־תעשה שבמקדש, מכל־מקום עשה החמור דוחה עשה הקל אפילו במקדש, עכ"ל. גם בתוס' רע"א (פסחים דף פד) מצאתי שהוא מוסיף עוד, שכתב שם לקיים דברי ה"אבן־העוזר" הנ"ל דעשה דפסח דוחה להשלמה אף דהיא עשה שבמקדש, עכ"ל. הנה מדברי מרן רע"א מבואר דלגבי עשה החמור לא נאמר הך כללא דאין דיחוי במקדש בין בעשה ובין בלא־תעשה, ואם־כן שוב נהדר לדידן דעשה דפסח שפיר דוחה אף במקדש לאיסור הקרבנה קודם שנתחנך המזבח.

וכשהגדתי מקצת דברי הנ"ל לידידי־הרב הגאון מוהר"ח אלישר הראני כי בענין זה מדובר בספר "יוסף־אומץ" להחיד"א ז"ל (בסימן ו) שמביא בשם חתנו שנשאל אם יארע שלא יושלם בנין המזבח כי אם

כן בנידון דידן דאחיא קמן הך גזירת הכתוב דממעט ואין שני בין הערבים, ודאי מסתבר דמקריבין את הפסח ולא התמיד והוי כעין ריבוי בשיעורין באיסורא דהקרבה בלי חינוך.

אולם בזה י"ל קצת דכיון דסוף סוף הך איסורא דהקרבה בלי חינוך ניתנה לידחות ע"י הפסח, מעתה נאמר דהואיל ואשתרי אשתרי, וכעין הא דאמרו בזבחים (דף לב ע"ב, וביבמות דף ז) אף-על-פי שאין טבול יום אחר נכנס, זה נכנס, דהואיל והותר לצרעתו הותר לקרויו, וכמו דאמרינן בשבת (דף קלג) דחזור גם על ציצין שאין מעכבין את המילה, ואמרינן שם: דילמא עד-כאן לא קאמר ר"י התם דלא ניתנה שבת לידחות, אבל הכא דניתנה שבת לידחות הכי נמי. וכן אמרינן לקמן (דף עב ע"ב): שאני התם שהרי דחתה שחיטה את השבת. ופירש רש"י: וכיון דניתן שבת לדחות אצל שחיטה נדחה נמי אצל הקטרה. ואף אנו נאמר בנידון-דידן דלאחר שניתנה לדחות הך איסורא דהקרבה בלי חינוך לגבי פסח הואיל ואידחי, אידחי נמי לגבי תמיד. ואדרבה שוב ממילא חלה גם חיובא דתמיד.

אבלבאמת גם זה אינו מספיק ליישב דבריו, דאין הנידון דומה לכל הני שהבאתי, דההיא דיבמות דנזדמנו שני איסורין בבת-אחת שפיר יש לומר הואיל ואשתרי, אישתרי נמי לגבי אידך, ובההיא דשבת ומנחות נמי שאני התם בדבר זה גופא נדחה השבת ולכן הותר לולגמור כל מצותו, והיינו עיקר שינויא דגמרא במנחות לחלק בין הקטר חלבים לקצירת העומר וכדמבואר ברש"י שם, מה שאין כן בנידון דידן דפסח ותמיד שתי מצות נפרדות הינם, לא שייך כלל לומר דמדפסח דחי גם תמיד ידחה לבטל מצות חינוך, והרי זה קל-וחומר מקצירת-העומר, דאף-על-גב דסופו לדחות את השבת בהקרבתו, מכל-מקום קצירתו אינה דוחה שבת אם אפשר בערב-שבת, משום דעדיין לא דחה, ומכל שכן דתמיד אינו דוחה משום דחית הפסח.

ולפי זה דהא דאין מחנכין את מזבח העולה אלא בתמיד של שחר הוא לעיכובא, העיר הרש"א דיתיישב בזה הא דכתב הטור (או"ח סימן קכ): דנוהגין בספרד שלא לומר רצה במנחה. (ובשו"ת הרשב"א כתב דלא מצא טעם לדבריהם). ולפי זה יש טעם הגון למנהג זה, דכיון דאין מחנכין את מזבח העולה אלא בתמיד של שחר, אס-כן אם יבנה בית-המקדש באמצע-היום על-כרחך דאי-אפשר להקריב באותו יום משום דאין מחנכין את המזבח אלא בתמיד של שחר, ומשום הכי אין אומרים אז והשב את העבודה, ומשום כך סבירא-ליה דמתחילין רק מאשי ישראל. ויעוין ב"בית-יוסף" (או"ח הל' יום-הכפורים סימן תרכב) דאין לומר במנחה על התורה ועל העבודה משום דכבר פסקה העבודה של שחר. ולכאורה תמוה דהא התחלת עבודת-התמיד של בין הערבים הוי בזמן מנחה, שהוא נתקן כנגדה אם לא דצריך לומר כנ"ל, עכ"ד.

והגר"י קלמס העיר מהא דבמוסף ראש-חדש נאמר מזבח חדש בציון תכין ועולת ראש-חדש נעלה עליו, ואם אין מחנכין את המזבח אלא בתמיד של שחר הוא לעיכובא, אמאי לא קאמר דגם תמיד יקריבו דבלי זה אסור. ובפשוטו יש לומר דאין הכי נמי דיקריבו התמיד אבל אינו מזכיר אלא של ראש-חדש, כמו שלא מזכירין בתפילה זו אלא המוספין דזו היא תפילת מוסף.

נח) הערות בדפים נא-נה.

דף נא ע"ב; גמרא: עכו"ם ששלח עולתו ממדינת הים שלח עמה נסכים קריבה משלו ואם לאו קריבין משל ציבור.

עיין מה שכתבנו לקמן בס"ד (דף עג עב) בקושית ה"שיטה-מקובצת" שם (אות ד) דנכפה לעכו"ם להביא נסכים.

שצריך עוד שלהבת להדליק אותו, רק השמן הוא הכנה להאיר, כמו כן ישראל צריכין עוד כתיחה וכתישה עד שיהיו מאירין בנר תורה, כדי "להעלות נר תמיד", כי עכשיו יכולין לומר מודעה רבה, אבל לאחר זמן יקבלו ברצון ושוב אינן יכולין לחזור בו לעולם, אבל זה היי יכול להיעשות ע"י צדיק אחר משה, שישלח הקב"ה צדיק להכניס אהבתו של הקב"ה בלבכם ויקבלו ברצון, אבל לא מכח מלך קשה כהמן. וזה שאמרו ישראל בשעה שאמר לו ויקחו אליך שמן זית, ולא נר, כי אתה תאיר נרי, זה מרדכי, שישלח לנו צדיקים שיעשה לנו נר, ולא המן, אבל ה' בחסדו הבין שצריכין להיות כחית למאור כזית, ודו"ק.

במדרש רבה [פליג ה'] ויקחו לי תרומה, נבחר שם מעושר רב, נבחר שם של משה מעושרו של קרח שנאמר חמשים ומאתים מחתות, א"ל הקב"ה מפני שיש לך עושר אתה מתגאה, נבחר שמו של משה מעושרך. ונ"ל דבפ' בהעלותך כתיב ויעש כן אהרן אל מול פני המנורה כו', ופירש"י להגיד שבחו שלא שינה, וי"ל דמצינו ניומא כ"ו ע"א שקטרת מעשרת, שנאמר ישימו קטורה באפך, ברוך ה' חילו, ומשום כך היו כהנים מתקוטטים להקריב קטורת, לכך לא היי שונה בה אדם א' מעולם, והיו מפיסין חדשים לקטורת. וידוע הוא שנה המנורה היי מורה לאור תורה כדאיאת במס' שבת (כ"ג ע"ב) הרגיל בנר והויין ליה בנים ת"ח, ובפרט נר

המנורה, וידוע הוא שבזמן הטבח נרות היתה הקטרת הקטורת, שאעפ"י שהיי הפסק ביניהם כמבואר בסדר המערכה, אפ"ה מי שהקטיר הקטורת לא היי יכול להטיב ולהדליק, והרמב"ן בפ' הנ"ל מפרש שלכך כתיב ויעש כן אהרן, לומר שהוא היי מדליק כל ימיו, אעפ"י שכשרה היתה ג"כ בבניו כמו שנאמר יערוך אותו אהרן ובניו, א"כ לא היי אהרן מקטיר קטורת, ואעפ"י שכהן גדול מקריב בראש, אעפ"י חפץ יותר במנורה לזכות בכתר תורה, יותר מהעשירות של קטורת, ומג"א בהלכות יה"כ [סי' קמ"ג סק"ג] מביא בדרך רמז שיש סוד גדול בהדלקת נר עיי"ש, ולכך הכניס קרח ר"ן איש ראשי סנהדרין, שחשב שכח של נ"ר זה, יכבה כח נר של אהרן.

ור"ש פרשת קרח הביא, קרח שפיקח היה מה ראה לשטות זה, עינו הטעתו שראה שלשלת גדולה יוצא ממנו אמר בשבילם אני נמלט, ויש לבאר כוונתו שנקט בלשונו מה ראה לשטות זה, כי בעה"מ ס' הפלאה ז"ל היי אומר דבר פלא, כי דבר ידוע שהקטורת הוא לבטל הס"ם, לכך נקרא קטורת סמנים שמערב כל הסמין להודי, ומלח קטרת"ה הוא גימטריא תש"ט, והשם קר"ע שט"ן הוא גימטריא תשכ"ט, ולכך צריך להשים קטורת בכף, כדי שיצורף כ"ף לקטרת ויעלה בגימטריא תשכ"ט כשם הנ"ל, עכ"ד ז"ל (*). ובפ' סוטה נאמר, כי

(*) עיי' בפ"י פרשת אחרי ד"ה ויאמר ה' אל